

# Minnesanteckningar samråd nationella minoriteter 2024-04-08

## Tid och plats

2024-04-08, kl. 13.00 – 15:36

Styrelserummet, Regionhuset i Luleå/Teams

## Närvarande

### Region Norrbotten

Glenn Berggård (V), ordf. samråd

Johannes Sundelin (S), ordförande för hälso- och sjukvårdsnämnden

Elisabet Lindberg, ordf regionfullmäktige

Anna Bergman Stamblewski, strateg

Helena Öhlund, ordförande för regionala utvecklingsnämnden

Kristina Nilsson, strateg kultur

Ulrica Åström, hållbarhetschef

Kairi Pääsuke, strateg

Tony Järlström, kommunikationsstrateg

### Kallade representanter

Pirko Ervasti, Sverigefinska Riksförbundets norra distrikt (Ledamot) kom 13:10.

Börje Rytiniemi, Meänmaa (Ledamot)

Tanja Hagert, Romani Kvinnans Rätt i Samhället (Ledamot)

Kati Jääskeläinen, Romani Kvinnans Rätt i Samhället (Ersättare)

### Externt kallade

Ida Pelli, Länsstyrelsen

Mervi Jaako, Polarbibblo

Ida Johansson Utsi, Polarbibblo

### Övriga närvarande, ej kallade

Josephine Ylipää, utvecklingsstrateg STR-T

## Sekreterare

Martin Forss

## Dagordning

### 1. Mötet öppnas

Ordförande hälsar alla närvarande välkomna och förklarar mötet öppnat 13:00.

### 2. Upprop – presentation

Ordförande håller upprop i sedvanlig ordning där närvarande ges möjligheten att kortfattat presentera sig själva.

Övriga närvarande, ej kallade, deltagare tillfrågas om deras namn får tas med i minnesanteckningarna vilket godkänns.

### 3. Godkännande av dagordning

Samrådet beslutar godkänna liggande dagordning.

### 4. Föregående minnesanteckningar

Två frågor väcks av representanterna för de nationella minoriteterna med hänsyn till föregående samråds minnesanteckningar.

Första frågan är vilka föreningar och organisationer som var inbjudna till regionalt forum.

Ordförande svarar att alla föreningar som företräder de nationella minoriteterna inte bjuds in till regionalt forum. För att träffa och få kontakt med alla regionala organisationer använder sig regionen av samråden istället.

Den andra frågan är hur det går med möjligheten att kunna använda sig av minoritetsspråk i fullmäktige.

Ordförande svarar att frågan fortsatt är under utredning.

Samrådet beslutar därefter lägga föregående minnesanteckningar till handlingarna.

### 5. Information om reglemente och samråd

Anna Bergman Stamblewski inleder med att informera om framtagandet av reglementet för samråden. Anna fortsätter med att beskriva hur nomineringsprocessen och invalen av ledamöter och ersättare gick till.

Beträffande samråden så informerar Anna att regionen håller två samråd per år, med möjlighet att kalla till extra samråd, samt presenterar antalet ledamöter med ersättare som valts in till samråden. Anna förtydligar att samråden är öppna för alla som vill delta, även om man inte är invald representant.

Martin Forss presenterar fastställda bestämmelser för utbetalning av arvode, restidsersättning och ersättning för förlorad arbetsinkomst för invalda ledamöter.

Representanterna för de nationella minoriteterna framför önskemål om att ha tre samråd per år i stället för två.

Ordförande svarar att regionen tar med sig frågan och informerar om möjligheten som finns i reglementet att kalla till extra samråd utöver de två ordinarie samråden.

## **6. Status för handlingsplan och statsbidrag**

Anna Bergman Stamblewski inleder med att presentera punkterna i handlingsplanen utifrån vilka som är åtgärdade, delvis åtgärdade och ej åtgärdade.

Samrådet övergår sedan till att gå in djupare på punkterna som är delvis åtgärdade samt ej åtgärdade.

Kristina Nilsson inleder med att kommentera den ej åtgärdade punkten beträffande etablering av meänkielinätverk på lokal, regional och nationell nivå som inte etablerats än. Kristina framhåller dock att det i dagsläget finns en variant av nätverk från länsstyrelsen.

Kristina Nilsson kommenterar nästa punkt som ej är åtgärdad, att utveckla konceptet Ungt samråd tillsammans med minoriteternas ungdomsorganisationer. Beträffande denna punkt pågår det ett arbete med att försöka skapa ett Ungt samråd, man har bland annat varit i kontakt med Met nuoret och Saminuorra men i dagsläget är minoriteternas ungdomsorganisationer betygda arbete och uppdrag.

Kairi Pääsuke inflikar att man varit i kontakt med ungdomsorganisationerna vid framtagandet av utvecklingsstrategin, men instämmer i bilden av att ungdomsorganisationerna upplever att de har begränsat med tid och resurser.

Representanterna för de nationella minoriteterna tar upp projektet Ung minoritet som länsstyrelsen i Stockholm drev nationellt som ett gott exempel på hur man kan utveckla Ungt samråd.

Kairi Pääsuke lyfter fram Youth 2030, som bedrivs nationellt och för vilket regionen planerar att anställa en ung person för att arbeta med.

Ida Pelli informerar att länsstyrelsen är efterfrågat som forum för Youth 2030 men påtalar att det inte finns samordning från länsstyrelsen i Stockholm för samråd samt att Youth 2030 inriktar sig på ungdomar generellt. Ida lyfter fram att det kan vara intressant att lyssna till kommuner som arbetar

med ungdomskonsulenter, framför allt förvaltningskommuner som har ungdomskonsulenter.

Ordförande föreslår att frågan om ungdomskonsulenter tas upp på kommande samråd samt att man skulle kunna bjuda in regionens ungdomskonsulent för information.

Representanterna för de nationella minoriteterna ställer frågan om vilka organisationer som kontaktas för Youth 2030 och får information om nätverks-träffar.

Ordförande svarar att Youth 2030 kontaktar Sveriges kommuner och etablerade organisationer.

Tony Järnlström tar upp de gulmarkerade punkterna i handlingsplanen och påtalar att en del är ständigt pågående punkter, exempelvis löpande publicering av information som nationaldagar och löpande översättning av information. Beträffande översättningar lyfter Tony fram behovet av översättare där översättare som kan meänkieli ibland är svår att få tag i. Regionen har avtal med översättarbyråer men Tony tar gärna emot inspel om översättare och påtalar också att regionen driver frågan om utbildning av översättare.

Representanterna för de nationella minoriteterna lyfter fram behovet av översättare och personal som talar språken för exempelvis vården och i kommunikation, då det bidrar till att språken revitaliseras. Det är också viktigt för de som inte talar så bra svenska. En del som tillhör minoriteterna väljer helst att söka vård på hälsocentraler som har personal som talar minoritetsspråken.

Ordförande svarar att regionen ska ta med sig frågan och tar upp exempel på ett tidigare samarbete med kommunerna när man inventerade språkkunskaperna som dock inte gick att fortsätta utifrån lagstiftningen. Men för den framtida kompetensförsörjningen är det här en viktig fråga och ordförande föreslår att det tas upp utifrån kompetensförsörjning på kommande samråd.

Avslutningsvis tar Anna upp redovisning av statsbidrag för 2023 samt planeringen av statsbidragen för 2024. För både 2024 och 2023 uppgår det disponibla statsbidraget till 250 000 kronor och för att efterleva minoritetslagstiftningen ska alla medel användas upp 2024, så som det användes upp för 2023.

Representanterna för de nationella minoriteterna lyfter fram att det är glädjande att alla medel använts.

## **7. Region Norrbottens strategiska plan**

Anna Bergman Stamblewski informerar om Region Norrbottens strategiska plan som skickats ut till deltagarna innan mötet och påtalar att regionen gärna vill ha inspel och synpunkter från representanter för de nationella minoriteterna. Dessa synpunkter och inspel behöver skickas in till regionen senast 15 april 2024.

Representanterna för de nationella minoriteterna frågar om det är rätt strategisk plan som skickats ut med hänvisning till årtalen.

Ordförande svarar att det är rätt plan som skickats ut, planen för 2025-2027 är ännu inte skriven och det är för den som regionen önskar inspel från de nationella minoriteterna.

Representanterna för de nationella minoriteterna ställer frågor kring användandet av begreppen ”bör” eller ”skall” i den strategiska planen, exempelvis på sidan 27.

Ordförande svarar att ”skall” kan skapa problem när man har flera planer parallellt, exempelvis kulturplanen, samt att det kan vara klokt att använda bör inledningsvis för att sedan se om man behöver ändra till skall.

#### **8. Som om vi aldrig funnits – slutbetänkandet av sannings- och försöningskommissionen för tornedalingar, kväner och lantalaiset. – Josephine Ylipää, STRT.**

Josephine Ylipää från STRT presenterar slutbetänkandet av sannings- och försöningskommissionen för tornedalingar, kväner och lantalaiset. Hon har tidigare arbetat som utredningssekreterare för kommission men är nu anställd hos STRT som utvecklingsstrateg.

Inledningsvis redogör Josephine för den historiska bakgrunden där bland annat det geografiska områdets, minoritetens och språkets namn varierar utifrån språkområdet samt hur nationell politik påverkat i form av exempelvis assimilering och utbildningspolitik.

Presentationen övergår sedan till att presentera kommissionens kartläggning som skett under åren 2020 till 2023. Kommissionens ledamöter presenteras tillsammans med en beskrivning av det insamlade materialet och en forskningsöversikt. Det insamlade materialet visar på en varietet beträffande upplevelser från skolor och arbetsstugor men gemensamt har man upplevt exempel på osynliggörande och mindervärdes känsla. Assimileringspolitikens konsekvenser på samhällsnivå, grupp-nivå och individnivå presenteras samt ett antal exempel på åtgärder som kommissionen föreslår.

Avslutningsvis presenteras minoritetens historiska näringar och frågor som kräver fortsatt utredning, en som lyfts fram är att staten bör utreda om minoriteten ska få status som urfolk.

Elisabeth Lindberg tackar för presentationen och meddelar att hon ska ta med sig frågan om utbildning om kommissionens slutbetänkande för regionfullmäktiges ledamöter.

Ordförande avslutar med att tacka för presentationen.

## 9. Information från Polarbibblo

Ida Johansson Utsi och Mervi Jaako inleder med att presentera Polarbibblo och deras verksamhet som funnits sedan 1997. Beträffande de nationella minoriteterna lyfter man fram att man har haft innehåll på meänkieli sen 2002 och finska sen februari i år. Man har inlett arbetet med att få in innehåll på romani. I övrigt lyfter man fram att Polarbibblo växt mycket under det senaste året och att en hel del saker är på väg ut på sajten, bland annat satsningar på spelverksamhet, filmverksamhet och ljudverksamhet. Man ser ett behov av att anställa fler för översättning och språkarbete. Beträffande skolmaterial så har man inte, formellt sett, den typen av material men i Polarbibblos metodbank finns material som kan användas i undervisningen.

Representanterna för de nationella minoriteterna frågar när det kommer finnas material på romani och hur många som använder Polarbibblos tjänster idag.

Mervi Jaako svarar att man planerar att vara klar med innehåll på romani kring årsskiftet 2025/2026. Beträffande antal användare är den senaste siffran 67 000.

Ordförande avslutar med att tacka Polarbibblos representanter för informationen och ge lite kuriosa kring uppstarten av Polarbibblo som ordförande var med vid.

## 10. Laget runt

Kristina Nilsson inleder med att ta upp Norrbottensmusiken som kommer inkludera nationella minoriteter i sitt arbete i närtid. De har också del av ett projekt som ingår i Interreg Aurora.

Vidare tar Kristina upp regionens stöd till Tornedalsteaterns arbete med att utveckla sin verksamhet och strävan att bli nationalscen. Kopplat till detta uppvaktar man kulturdepartementet nu i veckan och statens kulturråd är med och stöttar i uppvaktningen.

Avslutningsvis konstaterar Kristina att drygt 34 % av totalt 8,4 miljoner i projektmedel har gått till projekt med nationella minoriteter och urfolk.

Ida Pelli tar upp ett kommande seminarium den 20 maj, som kommer att webbsändas för lyssnare som inte kan delta på plats. Där kommer ett pass handla om Sannings- och försoningskommissionens arbete där bland annat representanter från kommissionen, Svenska kyrkan och länsstyrelsen deltar i panelsamtal. Förhoppningen är att länsstyrelsen ska få berätta om sitt arbete och framförallt det arbete som görs tillsammans med Finland och Norge. Ida fortsätter med att berätta om ett kommande evenemang den 21 maj där ungas delaktighet via Youth up north kommer diskuteras. Länsstyrelsen arbetar också vidare med digitala nätverksträffar tillsammans med kommunernas samordnare. Avslutningsvis låter Ida meddela att länsstyrelsen arbetar med att delta i ett pass på MR-dagarna den 14-15 november.

Ulrica Åström presenterar sig och regionens hållbarhetsenhet samt informerar om enhetens ansvar för samråden. Hon avslutar med att berätta att man nu har börjat arbeta utifrån ett nytt arbetssätt.

Kairi Pääsuke berättar om arbetet med uppdateringen av den regionala utvecklingsstrategin vilken är grunden för finansiering av regional utveckling. Man arbetar nu med dialogmöten i länets alla kommuner och Kairi uppmanar deltagarna att delta i dessa dialogmöten. Hon avslutar med att informera var man kan finna information om dialogmöten på webben.

Elisabet Lindberg frågar om tiden för dialogmöten, eftersom det är dagtid kan det finnas risk för att många inte kan delta.

Kairi svarar att hon tar med sig synpunkten.

Elisabet Lindberg informerar att presidiet, tillsammans med samforma, kommer delta i en konferens på onsdag där man kommer diskutera överenskommelsen om hur regionen arbetar för att få med civilsamhällets frågor och tankar.

Helena Öhlund tackar för mötet och bedömer att informationen som getts under mötet behövs i arbetet med den regionala utvecklingen.

Börje Rytiniemi inleder med att presentera föreningen Meänmaa som funnits sedan 2007 och har medlemmar som tillhör minoriteten från Sverige Finland och Norge. Man arbetar just nu med projektet Kvenlandsoperan, för vilken Bengt Pohjanen skrivit librettot till, som kommer sättas upp på flera ställen i Tornedalen. Vidare informerar Börje om Hilja Byström-dagen som kommer firas på Resurscentrum för meänkieli i Övertorneå.

Pirko Ervasti informerar om Kulturveckoslut som kommer att genomföras i Kiruna den 12–14 april. Tanken är att få kontakt med sverigefinnar i Kiruna och höra deras historia. Föreningen har också planer på att anordna ett sommarläger för barn, vuxna och pensionärer på Seskarö i augusti.

Tanja Hagert informerar om föreningens verksamhet som tyvärr stannade av när hon blev sjuk. Nu är verksamheten återstartad och man arbetar med ett projekt som heter Ung, stolt och romani. Tanken är att projekt ska bidra till att bygga föreningen starkare och skapa brobygge så verksamheten inte vilar på en person.

Glenn Berggård avslutar med att informera arktiska ländernas möte i Kiruna. Där lyftes bland annat betydelsen av ungdomarnas delaktighet i samhället, vilket samrådet också tagit upp idag.

### **11. Nästa möte 2024**

Ordförande informerar om nästa samråd med de nationella minoriteterna som kommer att ske den 14 oktober klockan 13:00-16:00. Samrådet kommer att hållas i rummet 1:an på regionhuset samt digitalt över Teams.

Ordförande inflikar att punkter som kommer tas upp, som framkommit under dagens möte, kommer handla om ungdomskonsulenter och kompetensförsörjningen.

### **12. Övriga frågor**

Inga övriga frågor anmälda.

### **13. Mötets avslutande**

Ordförande tackar deltagarna för sin medverkan vid dagens möte och förklarar mötet avslutat klockan 15:36.